Jüdische Pester Zeitung.

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל יואכענטלעך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג.
אונד קאסטעט
פיר עסטערריכ-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-ווערה.
האלביעהריג 5 „ „
פיערטעלעהריג 2 גולדן 50 קר. ע.-וו.
פירים איסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-ווערה.
האלביעהריג 5 גולדן 50 קר. ע.-וו.
פיערטעלעהריג 2 „ 75 „ „

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג מאגן מאן
יעדען טאג
פרענומעריען
אונד דער פרענומעראנדו-פרייז
בעזיגט מיט דעם עפעסאנד דעם
ערסטען בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-נאמסטע נום 1,
וואהן מאן אויך דיא פרענומעראנ-
ציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבן.

Nr. 79, צעהנטער יאהרגאנג | פעסט, מאנטאג ז תמוז ה.ת'ר'ל'ח. | Pest, den 8. Juli 1878.

דער קאנגרעס.

פאר־געסטערן וואר שאן דיא פיערצעהנטע קאנגרעס־זיטצונג, וועלכע עבענפאללס אהנע בע־דייטענדע שטרייטיגקייטען אבגעלייפען איזט, אונד וועגן דיעזם נייטער זא שנעלל אונד זא פריעדליך פארטגעהט, ווירד שאן געכסטען דאנגערסטאג דער פייערליכע שלום דער קאנגרעס־זיטצונג שטאטטפינדען. דיא שטרייט־פראגע וועגען „באטום“ איזט וואהל נאך ניכט גאנץ ערלעדיגט, אבער פירסט ביסמארק גיבט זיך אללע מאגליכע מיהע, אום דיעזע שווערע פראגע ניכט זא שטארק צו־שפיצען צו לאסען. ריסלאנד ווירד וואהרשיינליך דיא טורקישע זעע־שטאדט באטום פרעהאל־טען, אבער נור אונטער דער בעדינגונג, דאס עס דאפאן קיינע רוסישע פעסטונגען־שטאדט מאכען דארף. פארלייפיג איזט אין דיעזעם פונקטע נאך קיינע אייניגונג צווישען ענגלאנד אונד רוס־לאנד ערפאלגט. דיא איינוואהנער אין באטום אונד אין דער דארטיגען אומגעגענד ריכטעטען אן ענ־לאנד דיא ביטטע, באטום אום קיינען פריין אן רוסלאנד קאממען צו לאסען; זיא וואללען אין באטום דיא ענגלישע פאהנע איפפלאנצען אונד דען קאמפף געגען דיא רוסען איפגעהמען.

איך דיא פארדערונגען גרעבענלאנדס זינד בעריישט איך דעם קאנגרעסע צור פערהאנדלונג געקאממען. אינצווישען האבען אך דיא טורקישען אינזעל קרעטא (זיד־אסטליך פאן גריעכענלאנד) אבערמאלס זעהר בלוטיגע קעמפפע שטאטטגע־פונדען. דיא דארטיגען גריעכישען איינוואהנער וואללען דורכאוס דיא לאזטרייסונג קרעטאס פאן דער טורקייא אונד דען אנשלוס דיעזער אינזעל אן גריעכענלאנד. אין דעם לעטצטען קאמפפע זינד פאן 5000 טורקען 500 געפאללען.

ענגלאנד דענקט נאך אממער ניכט דארא־ן, זיינע קריעגס־שיפפע איס דעם מעערע זידליך אונד אסטליך פאן דער טורקייא צוריקצוציעהען; אים גענעגנטהייל! ענגלאנד האט אין דען לעצט־טען טאגען נאך נייע פיער גראסע קריעגס־שיפפע אין דאס מעער אום זידען דער טורקייא ענט־זענדעט. —

דער אינצווישענדענסטע מיט דען קאנגרעס־בעשלוסען איזט יעטצט רומעניען. דיא רומענען ווייטהען יעטצט אבער דיא קאנגרעס־גענאנדטען אונד בעדיערן, דאס דיעזע קיינע זידען זינד, דיא אין רומעניען וואהנען, אום זיא נור גלייך נידעדר־שטעכען צו קאנגען. אין דער דעפטיטרטען־זיטצונג אין בוקארעסט וואהרד בעשלאסען, דיא רומע־נישען גענאנדטען פאם בערלינער קאנגרעסע אב־צובייפען, וואס אייך שאן געשעהען איזט. דיא צוויא רומענישען קאנגרעס־גענאנדטען האבען בעריישט בערלין פערלאסען אונד זינד אין בוקא־רעסט איינגעטראففען. מאן בעפיכטעט אין רו־מעניען אייגע פאלקס־רעוואלוציאן, וועלכע פאר אללעם אידרען זיינען צארן אן דען דארטיגען זידען קיהלען ווירד. דא דיא רומענען אידרען צארן גיגען דיא אייראפעאישען גראס־מעכטע גיבט אי־סלאסען קאנגען, זא ווירד עס וואהרשיינליך צו דען זידען אייסגעהען. דאס רומענישע פאלק איזט דארייבער זעהר אויפגעבראכט. דאס מאן איהם דיא זידען־עמאנציפאציאן אויפדרענגען וויל, אונד דער רעגיערונגדע פירסט איזט וועדער דארייבער זעהר ענטרוסטעט. דאס ער דאך דען גראففען טהייל בעמארבענעם פערלירעס. וויא עס הייסט, זאלל ער בעריישט ערקלערט האבען,

אבצודאנקען, דא ער אינטער זאלכען אומשטענדען אין רומעניען גיבט מעהר רעגיערען קאנען. — עס ווערע שאן אן דער צייט, דאס פרעמ־דע ארמעען אין רומעניען איינריקען זאללען, אום יעדע רעוואלוציאנערע בעוועגונג נידערצוהאלטען, דענן אנסט פירכטען ווער זעהר פיר דאס לעבען דער דארטיגען זידען.

וואס נון ענדליך דיא בעזעטצונג דער צוויא טורקישען פראווינצען באפגען אונד דיא הערצעגאווינא גאווינא דורך עסטערריכ־אונגארישען מיליטער בעטרייפפע — זא האט דיא טורקייא בעריישט איהרע בעדינגונגסלאזע צישטיממונג צו דיעזער בעזעטצונג, גגעגבען — אונד וויא עס הייסט, זאללען אינזערע ארמעען שאן אם 15־טען דיעזעס מאנאטעס אין באפגען אונד דיא הערצעגאווינא איינרקען. דיא בעזעטצונג ווירד איינע דוירנדע אונד פיעללייכט גאר איינע בלייבענדע ווערדען. פארלייפיג ווערדען דיעזע בידדע פראווינצען אייך געמיינזאמע עסטערריכ־אונגארישע קאסטען פערוואלטעט, אונגארן ווירד 1/3 אונד עס־טערריך 2/3 דער קאסטען טראגען. שפעטער אבער זאללען דיעזע בידדען פראווינצען אן אונגארן אללין קאממען, אונד אויך דאלמאציען, וועלכעס ביז יעטצט נאך צו עסטערריך געהארט, זאלל דאנן מיט אונגארן אינפערלייבט ווערדען. — נון, אונגארן ווירד מיט דיעזעם גשעענקע קיינע גראפפע פריידע האבען, דיעס זינד לויטער פלאווישע לענ־דער, דערען איינוואהנער נאך אממער אונגארי־פינדליך ווארען. אונגארן ניממט אלזא מיט איהר־גען נור נאך מעהר שלאנגען אייך. —

דיא הייטיגען נאכריכטען לייטען, דאס זיך דיא טורקען שאן אן דען גגעכסטען טאגען אייס איהרען פעסטונגען שומלא אונד ווארנא צוריק־צוציעהען ווערדען. — דיא טורקישען קאנגרעס־גע־זאנדטען אין בערלין ערהיעלטען פאן דער טורק־שען רעגיערונג דען אייפטראג, מיט דען עסטער־ריכ־אונגארישען קאנגרעס־גענאנדטען וועגען דער איינגעלהייטען בייא דער בעזעטצונג באפגיעגען אונד דער הערצעגאווינא צו פערהאנדלען. — אים אפטען דעם מיטטעללענדישען מעערעס זינד וויעדער צוויא ענגלישע קריעגס־שיפפע איינגע־טראففען.

איינע בערלינער צייטונג מעלדעט, דאס שאן פאר־געסטערן, דען 6־טען יולי, אללע הייפט־שטרייט־פראגען אייך דעם קאנגרעסע צו איינער פריעדליכען ערלעדיגונג גגעקאממען זינד, אונד דריקט איהרע פריידע אין פאלגענדען ווארטען איס: „אללערגעס איזט דאס גראסע פריעדענס־ווערק, דער ערפאלג דעם בערלינער קאנגרעסעס איזט גגעזיכערט, אונד דער וועלט־פריעדע איזט אויפ נייע בעזיעגעלט. דאנכבאר ווירד דיא וועלט ערמגגענען, וואס יעטצט דיעזע פריעדענס־גענאנד־טען גגעלייסטעט האבען. אונד ווער מיט דעם ער־פאלגע דעם קאנגרעסעס ניכט גאנץ צופריעדען איזט, דער מאגע נור בעדענקען, וועלכע פערווירד־רונגען אונד קריעגע בייס מיסליגגען דעם קאנ־גרעסעס גגעשטאנדען ווערען, ווער צעהלען דא־הער דען 6־טען יולי צו דען זעגענס־רייכסטען טאגען, וועלכע אייראפא אין זייגער גגעשיכטע צו פערצייכגען האט.“

ווער ווירד האבען דעם קאנגרעסע בעזאנ־דערס פיעל צו פערדאנקען, דא דיעזער דיא ווירדע־עמאנציפאציאן אינלאנדעטע בעשלאסען האט. — דער בערדמטע יידישע פראנצאזישע שטאאטס־מאגן אדאלף קרעמיעה האט בעריישט אן דען פראנצאזישען קאנגרעס־גענאנדטען איינע דעפעשע גגעזענדעט, אין וועלכער דער דאנק דער „כל ישראל חברים“ פיר דיעזע בעמיהונגען דער קאנגרעס־גענאנדטען וועגען דער יידענ־עמאנציפאציאן אין דען שאנסטען וואהטען אויס־גדריקט איזט.

הייטע נאכמיטטאגס זינד הייער פאלגענדע דעפעשען איינגגעטראففען:

בערלין 8־טען יולי. פירסט ביסמארק ווילל שאן גגעכסטען זאמסטאג נאך דעם באדע קיסס־יגגען רייזגען, וואס עבען בעווייזט, דאס דיא הייפט־קאנגרעס־זיטצונגען דיעזע וואבע צו גגדע זיין ווערדען.

לאנדאן 8־טען יולי. דיא ענגלישען שטאאטס־מגגנער, וועלכע צור קאנזערוואטיוען רגגיערונגס־פארטייא גגהארען, הייעלטען הייטע איינע פערזאממלונג אב, אין וועלכער בעשלאففען וואורדע, דעם אום בערלין הייסקהערגגדען לארד בעאקאנספילד איינען גראففארטיגען עמففאנג צו בעריישען, בייא זיינער אנקונפפ ווירד איהן איינע דעפטאציאן אום באהנהאففע בעגגריففען אונד איהם איינע דאנק־אדרעففע אבבעריכען.

נעו־יארק 8. יולי. אין נארד־אמעריקא איזט אין זעהר ערנففטער קריעג צווישען דען אינ־דיאנערן אונד דען איבריגגען איינוואהנערן איففגגע־براففען. איבעראל הערשט דיא גراففטע פירכט אונד אויפרעגגונג.

פערשיעדענע נייאגקייטען.

(דעם קאזעזר ווילהעלם) גגעהט עס בעריישט בעففער; זיינע וואגגדען ווערדען אין באלד גגעהיילט זיין.

(ראס גגעזור דער יודען אין לאם־פאלאנקא.) אין טممער 77 האבען ווייר בעריישט מיטגגעטהיילט, דאס דיא יודען אין לאם־פאלאנקא, דיא פאן דען בולגאריען הארט בעדרוקט ווערדען, זיך אן דיא „אללגגאנ־איראעלס“ מיט איינעם גגעזוכע אום אבהילففע גגעזוגגדעט האבען. וויא נאכטרגגלייך גגעמעלדעט ווירד, וואר דיעזעם גגעזוך איינגגלייך אן דען קאנ־גרעס גגערישכטעט. עס וואורדע דער „אללגגאנ־איראעלס“ עבען נור צו דעם צוועקע צוגגזוגגדעט, דאמיט דיעזע עס דורך איהרע פערטרעטער אין בערלין, גגעמליך דיא הערען גגעסטער אונד קאנ־דעם קאנגרעס מיט איינעם גוטאכטען אונטערבריי־טען מאגע. דאס גגעזוך לויטעט אין קורצעם אוים־צוגג וויא פאלגט: „האהער קאנגרעס! דיא רומע־נישען פערטרעטער אין בערלין האטטען דען מוטה צור בעהففטונג, דאס איינע גגלייכשטעללונג דער יודען אום אריינגגט נאר ניכט דרינגגענד נאففהיג, דא דיא יודען נור דורך איינעגגעס פערשולדען צו ליידען האבען. נון, ווער וואללען איבער דיא לאנגע דער יודען אין רומעניען ניכט שפרעכען, דא גאנץ אייראפא דיא ליידען אונד פערففאלגונגען קענגגט, וועלכע דיעזע אונזערע גגלייבענס־גגעفففففف

זעהר שלעכטעס קאָסשע, דער דאס „דאייענען" ניכט ערלערנען קאָנענט. דער הייז-מלמד ליעס דאהער דאס קינד דאס נאנצע „סיר-ר-לי" פאָס אנ-פאנגען ביז צו עדע דורכמאכען, אין דער האָשע-נונג, דאס דיעס שוואכ-קאָשע'נע קינד פיהער אָדער שפעטער דענן דאָך דאס ריכטיגע העכ-רעאיש-לעזען ערלערנען ווערדע. איינעס טאגעס קאם דער פאטער אין דאס לערן-צימער, וואָ דאס קינד עבען דיא שטעללע דעס „קדיש" לאז, צאָרניג אונד אויפגעבראכט ריפע ער נון דעם מלמד צו: „וואללעט איהר דענן, דאס איך שטערבע, דאס איהר מיין קינד עבען „קדיש" אינטערריכ-טעט?" דער מלמד ערווידערטע ביטטער לע-כעלנד: „וויען זיא נור רוהיג, בעסער הערר, ווענן זיא זאָלאנגע לעבען ווערדען, ביז איהר זאָהן דאס קדיש-זאגען ערלערנען ווירד, דא ווערדען זיא געוויס „מאריך ימים" זיין! — אונס שיינט, דאס ביז איין האָרער דער קאטהאָלישען רעליגיאָן אָדער איין קאטהאָלישער גייסטליכער העברעאיש אונד אראביש ערלערנען ווירד. דא דיר פטען נאָך זעהר פעלע יאהרע פערגעהען. עס שיינט אונס זאָגאר, דאס דיא געבידער לאקענבאכער דענן דאָך צו פראקטישע לייטע זינד, אוס איהר געלד צוס פענסטער הינעסע-ווערפען. וואס קימ-מערן זיך דיעזע לייטע, אָב איין קאטהאָלישער גייסטליכער העברעאיש אָדער אראביש לערנע! ווער לעבען אבער אין איינער צייט, וואָ מאן נערנע פלייזען מאכט, דאמיט דיא ציטענגען פאָן איינעס שפרעכען. העטטען דיא געבידער לאקענבאכער דיעזען יאהרעס-פרייז פיר איינען האָרער דער יידישען רעליגיאָן בעשטיממט, דא ווירדען זיא דען בעטראג יעהרליך איינצאהלען מיססען, אהנע דאס מאן היעפאָן פיעל שפרעכען ווירדע. דא מאכ-טען עס דיא לייטע געשידט. זיא שריעבען דען פרייז פיר האָרער דער קאטהאָלישען רעליגיאָן איס, דיא עבען „אוס קיינען פרייז העברעאיש אָדער אראביש לערנען וואָללען. אללע יאהרע ווירד אלזאָ דער פרייז נייערדינגס מיט ערהאָהטעס בע-טראגע אין דען צייטונגען איינגעשריעבען. דאס ענדע ווירד זיין, דאס דיא געבידער לאקענבא-כער דיא נאָך ווענגען יאהרען שאָן זעהר בעדיי-טענדע סיממע גיעמאנדעס ווערדען איינצאהלען מיססען, זאגדערן זעלבע נאנץ צווקמעסיג אין איהרעס געשעפטע פערוועندען. אלזאָ: פיעל לערם אוס ניכטס!

דיא נייעסטען דעפעשען.

פעטערסבורג 5-טען יולי. מאן איזט היער איבער ענגלאנד זעהר אייפגעבראכט, ווייל עס ניכט צוזאמסען ווילל, דאס באמס אין דרוסלאנד קאָממע. דיא היעזיגען צייטונגען זאגען, דאס דיא ענגלישען מיניסטער איהר פערשפרעכען נאבען, דאס זיא גענען דיא רוסישע פאָרדערונג פאָן באמס ניכט אויפטרעטען ווערדען, ווענן זיא אלזאָ איהר וואָרט ניכט האלטען, ווערדען דיא רוסישען געזאנדטען זאָפאָרט דען קאָנגרעס פערלאסען.

בערלין 5-טען יולי. אין דער הייטיגען זיטצונג ווערדען דיא פאָרדערונגען גריעבענלאנדס אונד דיא אנגעלעגענהייט דער אינזעל קרעטא פון-האנדעלט. דיא גריעבישע פאָרדערונג, דאס קרעטא אן גריעבענלאנד קאָממע, ווירד ניכט בע-ווילליגט, קרעטא בעקאָממט בלאָס איינע זעלבסט-שטענדיגע פערוואלטונג.

פערלאָזונג

1) דער קראקווער-לאזע.

בייא דער אם 2-טען יולי 1878 פאָרגענאָممען ציעהונג דיעזער לאָזע פיעל דער הויפטטרעפפער מיט 15000 גולדען אויף נומ' 22198 — אונד דער צווייטע טרעפפער מיט 1500 גולדען אויף נו' 58166. פערנער געוויننען: יע 500 גולדען 19474 50656 אונד 52821.

2) דער איננסברוקער-לאזע.

בייא דער אם 3-טען יולי 1878 פאָרגענאָممען מענען ציעהונג דיעזער לאָזע וואָרדען פאָלגענדע נוממערן מיט דען נעבען בעצייכנונגען געוויننען: טען געצאָגען. אונד צוואר פיעל דער הויפט-טרעפפער מיט 10000 גולדען אויף נומ' 44924 — אונד דער 2טע טרעפפער מיט 1000 גולדען אויף נומ' 7463. — פערנער געוויننען יע 180 גולדען נו' 14881 אונד 17349.

געשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

געטרייר-געשעפט. פאָן וויעצען וואר געס-טערן וויגנע צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר גוט פערקויפט וואָרדען 10300 מעצר.

וויעצען מהיים 1200 מעטר-צטר 78·3 קילאָ 11·65 גולד. — 100 מעטר-צטר 77·8 קילאָ 11.55 גולד 100 מעטרצטר 77·8 קילאָ 11.30 גול. 100 מעטר. צטר 77 קילאָ 11.35 גולד.

וויגנען דעס 2-טענינען נאָסען אונד שפרלינגען רע-גנעס זינד הייטע דיא געפרייזט-פרייזע נאָך האָהער גע-ششיגען. —

האפער שלאָכטפיעה-מארקט. בייא דער אם 4-טען ד. מ. הייער אבגעהאלטענען פעסטער וואָכענ-מארקטע וואָרדען 1907 שווין נאָס- אונד 763 קלייג-פיעה צו מארקטע געבראכט. היעפאָן וואָרדען פערקויפט: 54 שווין שטייערע, פער שווין פאָן 60 — 145 גולדען. — 644 אָכסען דאס פאאר פאָן 140—295 גולד. 948 קיהע דאס פאאר פאָן 120—215 גול. 84 מעלק-קיהע דאס שווין פאָן 66—115 גול. 177 שווין בייפעל דאס פאאר צו 140—235 גול. 344 שווין קעלבער דאס שווין פאָן 12—24 גול. — 763 שווין שאפע דאס פאאר 13½—19 גולד. פרייזע פער 100 קילאָ: אָכסען-פלייש 48 — 51½ גולדען. — קוה-פלייש 46 — 50 גול. קאלב-פלייש 60 — 72 גולד. בייפפעל-פלייש 44 — 46 גולד.—

איהר וואָרט ניכט האלטען, ווערדען דיא רוסישען געזאנדטען זאָפאָרט דען קאָנגרעס פערלאסען.

בערלין 5-טען יולי. אין דער הייטיגען זיטצונג ווערדען דיא פאָרדערונגען גריעבענלאנדס אונד דיא אנגעלעגענהייט דער אינזעל קרעטא פון-האנדעלט. דיא גריעבישע פאָרדערונג, דאס קרעטא אן גריעבענלאנד קאָממע, ווירד ניכט בע-ווילליגט, קרעטא בעקאָממט בלאָס איינע זעלבסט-שטענדיגע פערוואלטונג.

פערלאָזונג

1) דער קראקווער-לאזע.

בייא דער אם 2-טען יולי 1878 פאָרגענאָممען ציעהונג דיעזער לאָזע פיעל דער הויפטטרעפפער מיט 15000 גולדען אויף נומ' 22198 — אונד דער צווייטע טרעפפער מיט 1500 גולדען אויף נו' 58166. פערנער געוויننען: יע 500 גולדען 19474 50656 אונד 52821.

2) דער איננסברוקער-לאזע.

בייא דער אם 3-טען יולי 1878 פאָרגענאָممען מענען ציעהונג דיעזער לאָזע וואָרדען פאָלגענדע נוממערן מיט דען נעבען בעצייכנונגען געוויننען: טען געצאָגען. אונד צוואר פיעל דער הויפט-טרעפפער מיט 10000 גולדען אויף נומ' 44924 — אונד דער 2טע טרעפפער מיט 1000 גולדען אויף נומ' 7463. — פערנער געוויننען יע 180 גולדען נו' 14881 אונד 17349.

געשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

געטרייר-געשעפט. פאָן וויעצען וואר געס-טערן וויגנע צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר גוט פערקויפט וואָרדען 10300 מעצר.

וויעצען מהיים 1200 מעטר-צטר 78·3 קילאָ 11·65 גולד. — 100 מעטר-צטר 77·8 קילאָ 11.55 גולד 100 מעטרצטר 77·8 קילאָ 11.30 גול. 100 מעטר. צטר 77 קילאָ 11.35 גולד.

וויגנען דעס 2-טענינען נאָסען אונד שפרלינגען רע-גנעס זינד הייטע דיא געפרייזט-פרייזע נאָך האָהער גע-ششיגען. —

האפער שלאָכטפיעה-מארקט. בייא דער אם 4-טען ד. מ. הייער אבגעהאלטענען פעסטער וואָכענ-מארקטע וואָרדען 1907 שווין נאָס- אונד 763 קלייג-פיעה צו מארקטע געבראכט. היעפאָן וואָרדען פערקויפט: 54 שווין שטייערע, פער שווין פאָן 60 — 145 גולדען. — 644 אָכסען דאס פאאר פאָן 140—295 גולד. 948 קיהע דאס פאאר פאָן 120—215 גול. 84 מעלק-קיהע דאס שווין פאָן 66—115 גול. 177 שווין בייפעל דאס פאאר צו 140—235 גול. 344 שווין קעלבער דאס שווין פאָן 12—24 גול. — 763 שווין שאפע דאס פאאר 13½—19 גולד. פרייזע פער 100 קילאָ: אָכסען-פלייש 48 — 51½ גולדען. — קוה-פלייש 46 — 50 גול. קאלב-פלייש 60 — 72 גולד. בייפפעל-פלייש 44 — 46 גולד.—

וויעצנער וואָללמאָרקט. דיא צוזאמען גייע-וואָללען לאנגשען אין נראָסערען מאסשאנצע ערסט נענען בענינען דעס מארקעס איין, זאָ דאס בערייענדערע נעשעפט אין דער צייט צווישען דען בידערען מערקטען ניכט ער-פאָלגנעס. דער מארקט זעלבסט ערפפפנעט זיך לאנגזאם אונד שלעפפענד, צו פרייזען, דיא אום 8—10 פערצענט ניעדריגער וואָרען. אלס וועהרענד דער גלייכען צייט דעס פאָריאהרעס. ערסט נאכדעם פאָן דען פרעמדען פלעצען בעפפערע בעריכטע, נאמענטליך אבער נראָסערע קייפע פיר קאָממוואָללען איינגעפראָפפען וואָרען, ערהאָלטען זיך בעפפערע קאָממוואָללען אים מארקפפעלייפפע בייא לעב-האפטען פערקעהר אוס 4—5 פערצענט, אבער נענען שלוס דעס מארקטעס איזט וועדער וועהרענדע שטיממונג איינגע-פרעטען. פיר מוטוואָללען וואר וועניגער קאָנקורענען, פראָצ-דעס ערציעלטען דיא אין איינצעלנען פפלען פאָרעהרענע פרייזע, נענען אבער אים נראָסען אונד נאכצען עטוואס בילליגער אב; צווייטערען בליעבען נענען מעדערד-מארקט אונדפערגעדרעט. — וועהרענד דעס מארקפפעס וואורדען פערקויפט: איינשיערען 1,500,000 קילאָ, צווייטערען אונד אונד אנדערע נאפפוننען 500000 קילאָ, אים נאנצען: 2,000,000 קילאָ. — דיא פרייזע וואָרען: איינשיר, מיטטעלפיינע 2—2.40 גולד. טטפלערע 1.50—1.70 גול. קאממוואָללע, פיינע 1.78—1.87 גולד. מיטטעל-פיינע 1.70—1.75 גולד. מיטטלערע 1.46—1.64 גולד. נע-רינגערע 1.16—1.25 גולד.— זאנדוואָללע, מיט-מעלפיינע 1.14—1.20 גולד. אָרדינערע 1—1.10 גולדען. — צווייישורע, פיינע וויסע נעבערינגוואָללע 1.60—1.70 גולד. בלייליכע 1.42—1.46 גולד. פחיים, בעפפערע 1.28—1.33 גולד. נעריינגערע 1.19—1.25 גולד. מישקאָלצ. העוויעש-דיאָנדיאשעש 1.28—1.33 גולד. אָרדינערע באראָנער 1.25—1.28 גולד. צינאיא דעבענבריינגער 1.60—1.69 גולד.

דער נעכסטע „אָהאנני-מארקט" בענינגט אם 19-טען אוינוסט ל. י.

ראָטטאָ-צייטונג אם 3-טען יולי. 1878.

דער מאנגשטאדט	29	52	34	4	48
לעמבערג	83	29	49	55	82
פראג	28	77	70	71	81

פערנאנטווארטליכער רעדאקטער: מאיר בריז הייר.

אנצייגע.

געפערטיגטער עמפיעהלט זיינע אונטער שטרעננ רישעללער איזוכט דער יידיש-ארטהא-דאָקסען געמיינדע ערצינגען זעלב-וואָרען פיגם-טער קייאלעטען, וואָ מאלאמי, נעזעלבטעס פלייש, פאפרייקא-שפעק, ווירסטע אללער ארט אויזוי צו דען בילליגסטען פרייזען. יעדעס שטיקכען פלייש איזט פאָן דעס אנגעשטעללטען משגיח פאָן הרב הגאון דפה הרבני הצדיק מו"ה יעקב דייטש צו-געזיעגעלט, זאָ דאס דעס בשרית אין שטרענגסטער ארט ענטשפראָכען ווירד. מיינע אדרעססע:

מ. לוסטיג

בשר פלייש-זעלכער אין נראָס-וואָרדיין.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע	קוואלישע פער הקפאל	פער 100 קילאָ	פריכטע	קוואלישע פער הקפאל	פער 100 קילאָ
וויעצען נייע באנאשער	74	9.60—9.40	קאָרן	72	7.—6.85
" "	75	9.85—10.—	נעדיפטער מארק	62	—.—.—
" "	76	10.15—10.25	נעדיפטע פיעשער	62	—.—.—
" "	77	10.45—10.60	נאפאָר	41	6.25—6.50
" "	78	10.85—10.95	קוקורוץ באנאשער		6.40—6.35
" "	79	—.—.—	אנדערער	73	6.30—6.75
" "	80	—.—.—	הירזעק		7.20—6.80
" פרייס	74	10.05—10.15	וויעצען פער אקטאָבער		10.35
" "	75	10.30—10.45	"		—.—
" "	76	10.55—10.65	" איהרהאר		—.—
" "	77	10.75—10.95	"		—.—
" "	78	11.15—11.30	קוקורוץ נעוסטע		—.—
" "	79	11.40—11.45	ראפער אקטאָבער		6.07—
" "	80	—.—.—	"		—.—
" אקסטער באָרען	74	9.70—9.80	ריפס		15.25
" "	75	9.90—10.—			
" "	76	10.20—10.45			
" "	77	10.50—10.60			
" "	78	10.75—10.95			
" "	79	11.05—11.15			
" "	80	—.—.—			
" וויינגעגרינער	74	9.95—10.05			
" "	75	10.25—10.35			
" "	76	10.45—10.55			
" "	77	10.65—10.85			
" "	78	11.05—11.10			
" "	79	11.30—11.35			

באללען-מעהל	קי. פל.
נוסטער 0	22 50
" 1	22 —
" 2	21 50
" 3	20 50
" 4	19 50
" 5	17 50
" 6	16 60
" 7	14 80
" 8	12 80
" 8½	11 —
שווישיגס: אלטע מחמאדע מיטמעהל	34.60
" " מאראשאפער	32.50

קורז-טאבעללע פאָם 4. יולי

געלד-קורז	קי. פל.
וולבער-אש"ג	100 90
דוקאטען	5 45
דסטרייך-אונגארישע 8 גולדען נאדל-שטיק (20 פראנקס)	9 28
נאפאָלעאָנדאָר	9 28
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57 30
20 מארקשטיק	11 42
אמעריק יוגעל	1 21

לאאזע	קי. פל.
1839-יר ראשטיליר-לאז נאנצע	334 —
רעסטע " שיינשעל	334 —
1854-יר 4 פרעסיגיגע שטאאטס-לאז	109 —
1860-יר " " נאנצע	114 —
רעסטע " שיינשעל	123 —
1864-יר לאז צו 100 גולדען	140 75
רעסטע " 50 "	139 50
קאמע דענטשרייך	24 —
שרעקנע-לאז	24 90
פרעיס-לאז	162 50
פלאָרענטינע דער אונגארישען באנקנאָטע-לאז צו 40 גולדען	29 75
דאנו-דאמפשיף-פאָרט-לאז	— —
אינסברוקער לאז	20 25
קינסקיגיש צו 10 גולדען	14 —
פיראָליר " 20 "	— —
אפנער " 40 "	28 25
מארסקי " 40 "	30 25
וויאדאסלאוס " 10 "	14 50
מאלם-לאז " 40 "	40 60

ווערט-פאפיערע	קי. פל.
אונגארישע לאז צו 20 גולדען	16 50
פס. נענאס " " 40 "	34 —
פאנאלבריעף " " 20 "	20 50
פרעמסער " " 100 "	119 —
רעסטע " " 50 "	61 —
וואָרשען " " 20 "	23 40
וויעניער פעצער " " 20 "	28 25
אונגארישע פרעמזלאז צו 100 גולד.	83 50
רעסטע צו 50 גולדען	83 50
וויעניער לאז	93 50
אונגארישע גרונדענטלאסטענען	79 —
פעסטער-פאנאפיר	78 —
וויבענגרייש	76 50
נאדיציש	86 —
בוקאָוועצער	82 25
אונגארישע אייזענבאהנלאזען	102 50
וויינצלענס-אלפאָנזע-אבריגאנדאָ	83 75
פלאָרענטינע דער אונגארישען באנקנאָטע-לאז	95 —
ריס צו 5 אינגאלד פרעצענט	—
דער אונגארישען הייפטקעגן באנק צו 5 אינגאלד פרעצענט	79 25
דער אונגארישען אלגעמיינען באנקנאָטע אנשאפונג צו 5 אונד אינגאלד פרעצענט	—
רעסטע צו 6 פרעצענט	— —
דער פעסטער לאנדעס-באנק	52 50

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1878 Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

בעליידיגונג זעהר צו הערצען אונד שריעב אן נאָרמ־שאַקאָף אַאָלגענדע וואָרטע: הערר! זיא האבען דורך איהרע רוסיש-גראבען איסערוגגען ניכט בלאָס מיינע פערזאָן, זאָנדערן אויך דען רוהמ־אַאָללען נאמען דעס איזראעליטישען אַאָלקעס בע־ליידיגט, אינדעם זיא מיך אלס לייכטזינגען וועדען־בובען בעצייכנעטען, דעם זיין ראָמאן ניכט מעהר איזט אלס איין געמיינער „האנדעל", וואָראן מאן איינגע גראָשען פערדיענט. וואָס זיא דעם „דע איזראעל" געטהאן, ווערדע איך איהנען גערנע פערצייהען, ניכט אבער איך, דאס זיא דאס אַאָלק „איזראעל" מיט אונגעוואָהנליכער פרעכהייט בע־ליידיגט האבען. דאס איזט עבען עכט רוסיש. איך בין ששאָלץ דאריף, אַאָן דעם רוהמאַאָללען אַאָל־קע איזראעל אבצישטאממען. איך מיס איהנען גע־גענאבער דיא „עהרע" דיעזעס אַאָלקעס רעכען! זיא זאָללען ערפאהרען, דאס דיעזער „יודען־ביב" איינסט דער רוסישען אַאָליטיק מיט קראַפט אונד ערפאָלג עגטגעגענטרעטען ווירד! — דאמאלס לעכעלטע גראָשטשאָקאָף איבער דיעזע צייטען, דיא זיינער אנזיכט נאך עבען נור איין קעקער „יודענ־ביבע" שרייבען קאנן. זיסדעם האט נאָרטשאקאָף יעדאָך דיא ערפאהרונג געמאכט, דאס יענער יודען־ביבע, דער אינצווישען איינער דער בערוהמ־טעסטען שטאאטס־מענגער דער וועלט געוואָרדען, דער רוסישען געוואלט־אַאָליטיק מאנכען עמפפינד־ליכען שטרייך דיא רעכנונג געמאכט, נון האָ־בען זיך דיא ביידען הערען, דיא שאָן אלס יונגע לייטע זיך צערוואָרפען האבען, נאך איינער צייט אַאָן 53 אהרען איין דעם בערלינער קאָנגרעסס וויעדער געטראָפפען. גראָטשאקאָף זיעהט נון ניכט מעהר דען „יענדליכ־טענצעלנדען דע איזראעלי, זאָנדערן דען ערנסטען „וועלטבעריהמטען לאָרד בעאקאָנספיעלר אַאָר זיך. אלס ביידע בייס דייט־שען קראָנפרינצען דאס ערסטעמאל צוזאמ־מענ־טראָפען, איילטע גראָטשאקאָף איין לאָרד בע־אקאָנספיעלר פרייד צו אינד דריקעט איהם הערצ־ליך דיא האנד מיט דען וואָרטען: „זיא האטטען רעכט, פרייגד, זיא האבען ניכט בלאָס דיא רוסישע אַאָליטיק, זאָנדערן איך מיך אַאָטערס בעזיעגט. זיא האבען דאס ערפאָללט, וואָס זיא מיר אינסט געשריעבען. זיא האבען דורך איהרע שטאאטס־מענגישע וויזהייט ווידערלעגט דיא עהרע יענעס אַאָל־קעס גערעטטעט, אַאָן דעם זיא אבשטאממען!"

* (איינע פעטיציאָן גענען „עיריב" אונד „אבבינער.") אין נוממער 77 האבען וויר דען בעריכט איינעס איינגע־ציינען איבער דען אַאָלל אין קאָליש פערי־אַאָענטליכט. דיא „קאָלישע צייטונג", איין בלאטט אַאָן גראָסער בעדייטונג, בריינגט אין איהרער יינגסטען נוממער עבענאַאָללס איינען בעריכט אויס דער פערער איינעס אויינגענזיינען, דער זיינעס הייסט־איגהאלטע נאך וויא אַאָלגט לייטעט: „אין אַאָלגע דעס אַאָלקס־אייפלייפעס אין קאָליש זינד זעהר צאהלרייכע פערוואינדונגען צו פערצייכנען. אַאָן מאדעס־אַאָללען זינד מיר יעדאָך נור דרייא בעקאנגט, אונד צוואר זינד עס דרייא יונגע קינדער, וועלכע דער וואוטה דער ווילדען באנדע צום אָפ־פער געאַאָללען זינד. איינעס דיעזער קינדער איזט אַאָן איינעס בייער צ ע ר ט ר ע ט ע ן וואָרדען, דאס עס זאָגליך טאָדט ליעגען בליעב. דיא צוויי־א אנדערען קינדער זינד ערסט איינינע טאגע שפע־טער אין אַאָלגע דער פערלייטעגונג וואונדען גע־שאָרבען. אנדערע צאהלרייכע קינדער זינד עבענאַאָללס שווער פערוואונדעט וואָרדען, אָהנע דאס דיא וואונדען יעדאָך טאָדטליך ווערען. פיעלע קאטהאָליקען, וועלכע דען האָרט בעדרענגטען יודען צו הילפע איילטען, זינד אַאָן דעם ראָהען געזונדעל נאָך ערגער צוגעריכטעט וואָרדען אלס דיא יודען זעלבסט, דיא רעגיערונג עגטגאַאָלטעט גראָסען אייפער, אוס דיא פערברעכער שטרענגע צו בעשטראָפען אונד דען בעשעדיגטען דען פערליט־טעגען שאדען צו ערזעטצען. צו דיעזעס צוועקע וואורדע דער שטאדט קאָליש איינע געלד־שטראָ־פע אַאָן 50000 רובעל, איינעס בענאכבארטען דאָר־פע הינגעגען איינע געלד־שטראָפע אַאָן 40000 רו־בעל אויפערלעגט. איך איבער אנדערע דאָרפער, דערען איינוואָהנער אין דער יודען־העצצע אין קאָליש זיך בעטהייליגטען, וואורדען פערהעלטנים־מעסיגע געלד־שטראָפען פערהענגט. אַאָן איינער געלד־שטראָפע בעפרייט בלייבען נור יענע בע־נאכבארטען דאָרפער, וועלכע דיא שולדיגען אין איהרער מיטטע איינסדיג מאכען אונד דיעזעלבען דען בעהאָרדען איינליפערען. — איבער קאָליש זעלבסט איזט דער בעלאגערונגס־צישטאנד פערי־הענגט וואָרדען. דיא גראָסטע שולד אַן דעם בעדייערליכען אַאָראָאָללע טראָגט אַאָללערדינגס דיא ראָהיים, אינווייסענהייט אונד דוממהייט דער קאָטהאָלישען בעאַאָלקערונג אין קאָליש אונד דער אומגעבונג. אַללין אין טהייל דער שולד טרייפפט אויך דען הערען ראבבינער צו קאָליש, איינען מאנן, אוס קליינ־אַאָלען אבשטאממענד, דער אין זיינעס גאנצען כאָראקטער אונד וועזען אַאָן אב־שטאָסענדער שראָפפהייט איזט. דיא איזראָאָליטען צו קאָליש היעלטען איינינע טאגע נאך ערפאָלג־טעס אונגלייכע אונטער אַאָרזיטש דעס שטעדטישען בירגערמייסטערס איינע פערזאמאלונג אב, אין וועלכער אַאָלגענדע פעטיציאָן אבגעאַאָמס, מיט צאהלרייכען אונטערשריפטען פערזעהען, אונד אַן דיא האָכסטע בעהאָרדע רוסלאנדס אבגעזענדעט וואורדע. דיא פעטיציאָן, דיא אוס וועגיגען צייללען בעשטעהט, לייטעט וויא אַאָלגט: „ווער ערגעבענסט גפפערטיגטען איזראעליטען דער שטאדט קאָליש ביטטען אוס דיא גגדיגע ערלייבנים: (1) דען „עיריב" גענצליך פערבייטען צו דירפען; — (2) דען וועדערהערשטעללער דעס פרייהער שאָן בעזיי־טיגטען „עיריב", נעמליך דען דיעזיגען ראבבינער, חיים וואכס ג ע ר י ה מ ט ע ר, דער קיינער איזראָעליטישען שפראָכע מעכטיג אונד איין פיינד אַללער בילדונג איזט, גליכצייטיג מיט דעם „עיריב" בעזייטיגען צו דירפען: — (3) דאס עס אונס ער־לייבט ווערדע אַן דעססען שטעללע איינען געביל־דעטען, איפגעקלערטען ראבבינער פיר דיא היע־זיגע גמיינדע צו וועהלען, דער אונגערען אנזיכטען געטהאָרען מעהר עגטשפריכט!" — זאָ וויי־ט דער בעריכט דער „קאָלישען צייטונג". נאכטרעג־ליך ווירד איין נעמעלדעט, דאס דער ראבבינער, נאך בעפאָר דיא עגטשיידונג איבער דיעזע טרוי־ריג־קאָמישע פעטיציאָן הערבעגלאגגט איזט, אַאָן זיינער שטעללע פרייווילליג אבגעדאנקט האט. עס דרעגגען זיך יעדאָך היעביא אַאָלגענען פראגען איף: וואָצו געהאָרט איינע בעהאָרדליכע בעווילי־ליגונג דאצו, איינען „עיריב" בעזייטיגען צו דירפען? וואנן אונד וויא איזט דען דיא ערריכטונג איינעס עיריב בעהאָרדליך אנגעאָרדענעט וואָרדען? וועל־בעס פערגעהען איזט עס דען זיטעגס איינעס ראבבינערס, וועגן ער דיא אייפשעללונג איינעס „עיריב" בעווירקט? וואס האט זיך אוס זאָ עטוואס איינע וועלטליכע בעהאָרדע צו קומפערן? — דיא אנטוואָרט איף אלל דיעזע פראגען לייגט יעדאָך איף דער האנד. ווערע דיא גאנצע איזראעליטישע נעמעינדע צו קאָליש פיר דיא בעזייטיגונג דעס „עיריב", דא ווירדע מאן הייעצ געוויס קיינע בע־הערליכע ערמעכטיגונג בענאהמען. ווערען איבערדעס אללע יודען אין קאָליש גגגען איינען „עיריב", דא העטטע יא דער ראבבינער דיא ערריכטונג איינעס זאָללכען גגגען דען איינגעשפראָכענען ווילליגן דער געזאמטען בע־פאָלקערונג ניכט דורכזעטצען קאָנגען! דיא זאכע פערהאלט זיך יעדאָך גאנץ אנדערס. דער גראָסע־רע טהייל דער איזראעליטען צו קאָליש געהאָרט צור שטרענגען אָרטהאָדאָקסיע. דיעזע ווייסען איס רעליגיאָזער איבערצייגונג דען „עיריב", אוס אין דער דאָרטיגען שטאדט איינען „חלל שבת" צו פערהייטען. מיט הילפע דיעזעס אָרטהאָדאָקסען טהיילעס דער געמיינדע איזט עס דעם ראבבינער דענן אייך געלונגען, דען דורך דיא געאָלאָגע פאר־טייא פרייהע בעריייטס בעזייטיגטען „עיריב" וויי־דער הערצישטעללען. נון פראגענעט זיך דיא אונגלייכליכע יודען־העטצע, וועלכע דיא אַאָלגע־מאָנען נון צו איינער שטעללע, וויא זיך דער יודע נאך רעכט אונד לינקס טהיילטע.

„דיעזער רעכטע יודע פרייהט נאך פאריז! (זאגטע קאָראָן) דיעזען מיסטען ווייר נעהען, פאריז איזט מיינע רעזידענצשטאדט!"

„אבער איך האבע אין דיעזער פרעגאָזישען רע־זידענצשטאדט ניכט צו זוכען, איך מוס לינקס נעהען, ביז איך דיא אנגלישע רעזידענצ־שטאדט לאָנדאָן ערייכע, איך וויל אויף דעם דאָרטיגען פערדאָפע איין נאָר אויסזו־כען אונד מיך דאָרט איסטויינען."

„שקלאוויע! דוא דאָרפסט קיינען ווילליגן האבען, איך ווילל ניכט, דאס מאן מיינען בעפעהל בעשטייטעט! יעטצט, דא ווייר פרייא יונד, שטעהען ווייר ניכט מעהר אויף גליכגס פוסע וויא אוס אירגענהויט; איך בין עבע דער קראָנע אַאָן פרענקרייך, אונד דוא ביזט מיין מיניסטער, דער מיר נעהאָרכען מוס!"

דאדורך וואורדע עבערהאָרדס וואהן נאך מעהר גע־רייצט אונד ער שריע: „איך בין קיין מיניסטער. איך הייסט ניכט ווילליאם גלדסטין. איך בין עבערהאָרד דער נאָטע רוכסבי, דער קאָנג אללער נייסטער, ווייל דיך אין שטוב אונד קניעע פאר מיר!"

קאָראָן ערגריפף אין זיינעס גרימצאָרן אייגען שטיין אונד שלייד־ע אוהן מיט גראָסטער געוואלט אן עבער־האָרדס קאָפף. איין געזונדער ווערע נאך וואָלכעס שלאגע גליך פאָרם לייגען גבליבען, אבער עס איזט עטוואס מעקווירדיגעס אין דער נאטור, דאס דיא אס וואהנזיגן אונד הינאאלל ליידענדען מענשען שווערע געשאָדעטע ווע־דען קאָנגען אלס געזונדע. עס זינד שאָן פעללע פאָרגע־קאָמען נון צו איינער שטעללע, וויא זיך דער ווענ נאך רעכטס אונד לינקס טהיילטע.

„דיעזער רעכטע ווענ פרייהט נאך פאריז! (זאגטע קאָראָן) דיעזען מיסטען ווייר נעהען, פאריז איזט מיינע רעזידענצשטאדט!"

„אבער איך האבע אין דיעזער פרעגאָזישען רע־זידענצשטאדט ניכט צו זוכען, איך מוס לינקס נעהען, ביז איך דיא אנגלישע רעזידענצ־שטאדט לאָנדאָן ערייכע, איך וויל אויף דעם דאָרטיגען פערדאָפע אין נאָר אויסזו־כען אונד מיך דאָרט איסטויינען."

„שקלאוויע! דוא דאָרפסט קיינען ווילליגן האבען, איך ווילל ניכט, דאס מאן מיינען בעפעהל בעשטייטעט! יעטצט, דא ווייר פרייא יונד, שטעהען ווייר ניכט מעהר אויף גליכגס פוסע וויא אוס אירגענהויט; איך בין עבע דער קראָנע אַאָן פרענקרייך, אונד דוא ביזט מיין מיניסטער, דער מיר נעהאָרכען מוס!"

דאדורך וואורדע עבערהאָרדס וואהן נאך מעהר גע־רייצט אונד ער שריע: „איך בין קיין מיניסטער. איך הייסט ניכט ווילליאם גלדסטין. איך בין עבערהאָרד דער נאָטע רוכסבי, דער קאָנג אללער נייסטער, ווייל דיך אין שטוב אונד קניעע פאר מיר!"

קאָראָן ערגריפף אין זיינעס גרימצאָרן אייגען שטיין אונד שלייד־ע אוהן מיט גראָסטער געוואלט אן עבער־האָרדס קאָפף. איין געזונדער ווערע נאך וואָלכעס שלאגע גליך פאָרם לייגען גבליבען, אבער עס איזט עטוואס מעקווירדיגעס אין דער נאטור, דאס דיא אס וואהנזיגן אונד הינאאלל ליידענדען מענשען שווערע געשאָדעטע ווע־דען קאָנגען אלס געזונדע. עס זינד שאָן פעללע פאָרגע־

קאָמען נון צו איינער שטעללע, וויא זיך דער ווענ נאך רעכטס אונד לינקס טהיילטע.

„דיעזער רעכטע ווענ פרייהט נאך פאריז! (זאגטע קאָראָן) דיעזען מיסטען ווייר נעהען, פאריז איזט מיינע רעזידענצשטאדט!"

„אבער איך האבע אין דיעזער פרעגאָזישען רע־זידענצשטאדט ניכט צו זוכען, איך מוס לינקס נעהען, ביז איך דיא אנגלישע רעזידענצ־שטאדט לאָנדאָן ערייכע, איך וויל אויף דעם דאָרטיגען פערדאָפע אין נאָר אויסזו־כען אונד מיך דאָרט איסטויינען."

„שקלאוויע! דוא דאָרפסט קיינען ווילליגן האבען, איך ווילל ניכט, דאס מאן מיינען בעפעהל בעשטייטעט! יעטצט, דא ווייר פרייא יונד, שטעהען ווייר ניכט מעהר אויף גליכגס פוסע וויא אוס אירגענהויט; איך בין עבע דער קראָנע אַאָן פרענקרייך, אונד דוא ביזט מיין מיניסטער, דער מיר נעהאָרכען מוס!"

דאדורך וואורדע עבערהאָרדס וואהן נאך מעהר גע־רייצט אונד ער שריע: „איך בין קיין מיניסטער. איך הייסט ניכט ווילליאם גלדסטין. איך בין עבערהאָרד דער נאָטע רוכסבי, דער קאָנג אללער נייסטער, ווייל דיך אין שטוב אונד קניעע פאר מיר!"

קאָראָן ערגריפף אין זיינעס גרימצאָרן אייגען שטיין אונד שלייד־ע אוהן מיט גראָסטער געוואלט אן עבער־האָרדס קאָפף. איין געזונדער ווערע נאך וואָלכעס שלאגע גליך פאָרם לייגען גבליבען, אבער עס איזט עטוואס מעקווירדיגעס אין דער נאטור, דאס דיא אס וואהנזיגן אונד הינאאלל ליידענדען מענשען שווערע געשאָדעטע ווע־דען קאָנגען אלס געזונדע. עס זינד שאָן פעללע פאָרגע־

ווארדע. דיא פעטיציאָן, דיא אוס וועגיגען צייללען בעשטעהט, לייטעט וויא פאָלגט: „ווער ערגעבענסט געפערטיגטען איזראעליטען דער שטאדט קאָליש ביטטען אוס דיא גגדיגע ערלייבנים: (1) דען „עיריב" גענצליך פערבייטען צו דירפען; — (2) דען וועדערהערשטעללער דעס פרייהער שאָן בעזיי־טיגטען „עיריב", נעמליך דען דיעזיגען ראבבינער, חיים וואכס ג ע ר י ה מ ט ע ר, דער קיינער איזראָעליטישען שפראָכע מעכטיג אונד איין פיינד אַללער בילדונג איזט, גליכצייטיג מיט דעם „עיריב" בעזייטיגען צו דירפען: — (3) דאס עס אונס ער־לייבט ווערדע, אן דעססען שטעללע איינען געביל־דעטען, איפגעקלערטען ראבבינער פיר דיא היע־זיגע גמיינדע צו וועהלען, דער אונגערען אנזיכטען געטהאָרען מעהר פרייהט!" — זאָ וויי־ט דער בעריכט דער „קאָלישען צייטונג". נאכטרעג־ליך ווירד איין נעמעלדעט, דאס דער ראבבינער, נאך בעפאָר דיא עגטשיידונג איבער דיעזע טרוי־ריג־קאָמישע פעטיציאָן הערבעגלאגגט איזט, אַאָן זיינער שטעללע פרייווילליג אבגעדאנקט האט. עס דרעגגען זיך יעדאָך היעביא אַאָלגענען פראגען איף: וואָצו געהאָרט איינע בעהאָרדליכע בעווילי־ליגונג דאצו, איינען „עיריב" בעזייטיגען צו דירפען? וואנן אונד וויא איזט דען דיא ערריכטונג איינעס עיריב בעהאָרדליך אנגעאָרדענעט וואָרדען? וועל־בעס פערגעהען איזט עס דען זיטעגס איינעס ראבבינערס, וועגן ער דיא אייפשעללונג איינעס „עיריב" בעווירקט? וואס האט זיך אוס זאָ עטוואס איינע וועלטליכע בעהאָרדע צו קומפערן? — דיא אנטוואָרט איף אלל דיעזע פראגען לייגט יעדאָך איף דער האנד. ווערע דיא גאנצע איזראעליטישע נעמעינדע צו קאָליש פיר דיא בעזייטיגונג דעס „עיריב", דא ווירדע מאן הייעצ געוויס קיינע בע־הערליכע ערמעכטיגונג בענאהמען. ווערען איבערדעס אללע יודען אין קאָליש גגגען איינען „עיריב", דא העטטע יא דער ראבבינער דיא ערריכטונג איינעס זאָללכען גגגען דען איינגעשפראָכענען ווילליגן דער געזאמטען בע־פאָלקערונג ניכט דורכזעטצען קאָנגען! דיא זאכע פערהאלט זיך יעדאָך גאנץ אנדערס. דער גראָסע־רע טהייל דער איזראעליטען צו קאָליש געהאָרט צור שטרענגען אָרטהאָדאָקסיע. דיעזע ווייסען איס רעליגיאָזער איבערצייגונג דען „עיריב", אוס אין דער דאָרטיגען שטאדט איינען „חלל שבת" צו פערהייטען. מיט הילפע דיעזעס אָרטהאָדאָקסען טהיילעס דער געמיינדע איזט עס דעם ראבבינער דענן אייך געלונגען, דען דורך דיא געאָלאָגע פאר־טייא פרייהע בעריייטס בעזייטיגטען „עיריב" וויי־דער הערצישטעללען. נון פראגענעט זיך דיא אונגלייכליכע יודען־העטצע, וועלכע דיא אַאָלגע־

מאריז. אוס דעם הערן דע איזראעלי זיינע שולד צו בע־צאהלען — אונד אוס דאָרט איך אדרייגגע צו בעזוכען. ער וואר אין דאָרט אויך אדרייגגע אונד פרייהט זיך זעהר דאריבער. דאס וויא מיס ווילליאם ניכט מעהר פעלאָבט איזט. זאָ לאגגע ער אוס וואר, וואגגע ער ניכט, דיעזער ריכטען ערבין איינען אנפראָג צו שטעללען, יעטצט אבער גלוכטע ער, מעהר האָפפען צו דירפען.

זיין ערסטער בעזוך אין פאריז גאלט דעם הערן דע איזראעלי, דעם ער מיט נאָפפער דאנקבאריקייט דיא שולד בעצאהלטע, דער צווייטע בעזוך אבער גאלט דעם הויזע דעס לאָרד דאלזמאָרע, וואָ אדרייגגע וואר.

קאָאלינע מעקסע גליך דען צוזעק פאָן לענארדס בעזוך; אבער ווייסדעס וויא ערפאהרען האטטע, דאס ווייל־ליאם זאָ גגפעהרליך ערקראנקט איזט, אטהמטעע דיא פרייער אויף. דיא מוסטע זיך נעשטעהען, עס ווערע יעטצט פיר דיא בעסטע. וועגן ווילליאם ניכט מעהר עקסטערן ווייר־דע, דיא מאכטע זיך שאָן נאך אונד נאך מיט איהרעס מאגגע בעפרייגדען, בעפאָר דיא אַאָרזוערערד דען פער־ראטה פאָן ווילליאם צו בעפרייכטען האבען זאָלל. דאצו וואוסטע דיא נאָך אויך, דאס ווילליאם אירגענד איינען נעוואלט־שטרייך גגגען אדרייגגע אויפזהרען וואָללע, אונד דיא צוטטעלטע פאָר דעס גגדאנקגען, אין דיגגען אב־שליכען פלאָן מוסטע־ווייקעלס צו ווערדען. — קאָאלינע האטטע אלזאָ ניכט דאנגגען, וועגן לענארד אָפפ איהר הויז בעזוכטע — אונד אויך בעגיאמין דע א זיראעלי, זיאר דא איין זעהר גגרגע גגעזעהענע נאטס!

(פאָרטזעצונג פאָלגט.)

וועלכען ניכט דיא בולגאַרישען יודען, זאָנדערן איך דיא יידישען אינטערטהאַנען דער עסטערדייכ-אונגאַרישען מאָנאַרכיע האָט בעטראָפֿען וואָר-דען. מאַנע אונס דאַהער דיא הערפֿאָר-העבונג פֿאָלגענדער פֿעללע געשטאַנטעט זיין: 1) דער יידישע קוּפֿמאַן לעאָן אַריה, איין אַנגעהאָריגער דעס עסטערדייכ-אונגאַרישען שטאַאַטעס, בעזוכטע אין דעם היעזיגען אָרטע איין האָטעל אונד איינע מאַנאַצינע. דיעזע געבידע וואָרדען פֿאָן דען רו-מעניישען סאָלדאַטען וועהרענד אירער פֿאָן דען בולגאַרען ניעדערגעריסען. אין דעם לאַנדע געוועזען וואָר-דע! — 2) דיא יידישען איינוואָהנער, דיא אונטער אירער נאָך אַן דיא טורקישען בעהאַרדען אירער שטיירן ענטרעכטעטען, וועررען אנגע-האַלטען, דיעזע שטייערן נאָך איינמאַל אַן דיא בולגאַרישען בעהאַרדען אבצוּהרען, וועהרענד דיא איבריגע בעפֿאָלקערונג, וועלכע אירער טור-קישען שטייער-קוויטטונגען פֿאָרצייגען קאָנען, צו איינער נאָכמאַליגען שטייער-לייסטונג ניכט גענאָט-הינט ווערדען. — 3) אלס דיא רוסען היער איינ-צאָגען, איבערדייכטע דער יידישע קוּפֿמאַן יצחק מאיר יחידיה דעם אָבער-קאָממאַנדאַנטען איינע קלאַגע-שריפֿט, דא איהם דיא בולגאַרען זיינע בי-דען דייזער צערשטאָרט אונד 3500 צענטנער מאַס (קיקוריץ) געריבט האָבען. אנשטאָט איינער גע-נוגטהוּאונג, וואָרדע דער קלעגער אין איינען קעל-לער געוואָרפֿען, דער ביז צור העלפֿטע מיט וואַס-סער אנגעפֿוללט וואר. זאָ ביז צום גירטעל אין וואַסער שטעהענד, מוּסטע זיך דער אָרמע יודע מיט איינעם שטיקכען פֿערשמעלטען בראָדעם בעגנוגען, אונד איהם אללע 24 שטונדען איינמאל אלס נאַהרונג געריכט וואָרדע. — 4) איך דיא איינפֿאַכע פֿערליומדונג איינעס יודען-פֿינדליכען בולגאַרען הין וואָרדע דער יידישע קוּפֿמאַן ניסים מיט פֿיטשען-היעבען טראַכטירט אונד צו

ציוואַנגס-אַרבייטען גענאָטהיגט. זיין פֿערברעכען בעשטאַנד דאַרין, דאס ער מיט זיינעם טורקישען הויז-הערען וועגען נאַכלאַס דער האָהען וואָהנונגס-מיעטהע שפּראַך, וואָבייא אבער זאָגליך דיא נאַכ-ריכט איינגעשפּרענגט וואָרדע, דאס דער יודע אונד דער טורקע איינע געהיימע פֿערשוואָרונג גענגען דיא בולגאַרען אים פֿלאַגע האָבען. — 5) צוויי יידישע פֿליכטלינגע, יעקב יוסף אונד בכור אריה, ערהיעלטען עבענפֿאַללס רוטהען-שטריכע, ווייל זיא איבער פֿאָליטיק אונד רעליגיאָן געשפּראָ-כען האָבען זאָללען. — 6) דיא יידישען קוּפֿליטע האָבען פֿיר דיא וואַאַרען, דיא זיא אים עסטער-ריייכ-אונגאַרן בעצעהען, פֿערמאַל זאָ האָהע צאָללע צו ענטריכטען, אלס דיא קוּפֿליטע אנדע-רער קאָנפֿעסיאָנען. — דאס זיכר נור וועניגע פֿעללע, וואָרייס דער האָהע קאָנגרעס ערזעהען ווירד. וויא אונאַבוויזליך נאָטהיג דיא גלייכשטעל-לונג דער יודען אים אָריענטע זייא? (נון, דער קאָנ-גרעס האָט בעקאַנטליך דיעזע גלייכשטעללונג איינשטימיג אויסגעשפּראָכען. וויא דיעזע גלייכ-שטעללונג אבער אויך פּראַקטיש דורכגעפֿיהרט וועررדע — איזט וואָהל איינע ווייט שווערינגערע פֿראַגע. מיט איינער בלאָסען „פּאַפּיערנען גלייכשטעללונג" ווירד אונזערען אונגליקליכען גלויבענס-גענאָסען אים אָריענטע וועניג געהאָל-פֿען זיין!)

*(ערא יינגערונגען אים פֿריהעס-טערווינגער.) עס האָט עטוואָס איינגע-מהמליכעס, וועגן צוויי מענשען, דיא אלס קינדער עטוואָ בייזאַמען אויף דער שיל-באַנק געזעסען, נאָך פֿערליף איינעס האלבען יאהרהונדערטס וועדער דאס ערסטעמאל צוזאַמענגעטרעפֿען אלס — גרייקאַפּפֿע. וויא לעבהאַפֿט ווערדען דאַ דיא עראינגערונגען אים דען ערלעבניסען דער פֿריהעסטען יוגענד! איין עהנליכער פֿאַלל ער-איינגעטע זיך יעצטע, אלס לאָרד בעקאָנספֿיעלד אונד פֿירסט נאַרטשאַקאָף אויף דעם בערליגער קאָנגרעסס צוזאַמענטראָפֿען. — איין בערליגער בלאַטט מעלדעט היעריכער פֿאָלגענדעס: אים יאהרע 1825 וואר דער יעטציגע רוסישע ריי-סס-קאַנצלער, נור סעקרעטער דעס רוסישען געזאַנדטען אין לאָנדאָן, נאַרטשאַקאָף נאָלט אויך דאַמאַלס שאָן אלס שאַרפֿזיניגער שטאַאַטס-מאַן, דער עס פֿערשטאַנדען, דער עגגלישען רעגיערונג מאַנכען פּאָליטישען שטריך צו פֿערזעטצען. צור זעלבען צייט גאַב דער דאַמאַלס נאָך יונגערליכע דע אינ-ראַעלי איינען דאָמאַל אונטער דעם טיטעל „וויוויאַן גראַי" הערייס. דער זאָ‌יעל איינזעהען ערررענטע, דאס מאַן אין גאַנץ לאָנדאָן מאָנאַטע הינדורך נור פֿאָן דעם גייסטרייכען יונגען דיכטער שפּראָך.

ער קיסטע דיעזען שאַטץ אונד ריעף: „אָ, דיא ביזט מיין איינציגער ערעטטער!"

וואָרין בעשטאַנד אבער דיעזער שאַטץ, וואָמיט זיך דיעזער אונגליקליכע וואָהנזיניגע זאָ פֿייסט ע

אין איינעם נעוואָהנליכען פֿערראָטטעטען נראָפֿען איינגעגען נאַגעל. דען ער מאַנס צופֿאָר צופֿעללען געפֿונדען. ער האָטטע איינסט געלעזען, וויא זיך אדרעסמאַטען מיט הילפֿע איינעס זאָלכען איינגעגען נאַגעלס אים דעם קערקער פֿליכטען קאָנטען. מיט דיעזעס איינגעגען נאַגעל וואָללטע ער דאס איזען-נישטער אם פֿענסטער אוים דער מויער הי-נוישטעכען אונד דיא פֿלוכט ערגייפֿען, וועהאַלב ער עבען דיעזעס עבען-ערזינע צימטער וועהלטע. דער ווינד שטעלטע דען בוים אם פֿענסטער, דיא דרעהן צווייגע מאַכטען איינען זאָלכען לערם. דאס מאַן דאַבייא דאס באָה-רען אונד פֿיללען ניכט האַרען קאָנטע.

מאַן זאָללטע קיים גלויבען, וויא אייך וואָהנזיניגע פֿיר איהרע פֿלעגע איינען זאָלכען בעוואונדערונגס-ווערדיגען פֿערשטאַנד ענטוויקעלן קאָנען. —

סאָלאַצליך וואָרדע ער אין זייגער אַרבייט ערשרעקט. ער האָרטע נעבען זיך עבענפֿאַללס איין באָהרען אונד איין פֿיילען. זיין הערץ פּאָכטע, אלס וואָללטע עס זייגע ברוסט דורכשפּרענגען, ערגליך ריעף ער: „וועך דאַ!"

„שטיל קינדע! שטיל, וועגן דיין קאָגע זייגע קראָגע שטערעס!" האָרטע ער אנטוואָרטען, אונד ערקאָנ-טע גליך, דאס נעבען זייגעס צימטער דער פֿערריקטע קאַראָן וואָהנט, דער זיך איינבילדעט, קאָגע פֿאָן פֿאַנקרייך צו זיין.

עס איזט ווייקליך מערקווירדיג, דאס אין איינעס נאַרענ-הייזע ערדע פֿערריקטע דער מיינונג איזט, ער אַליין וויא בייא זייגען, נור דיא איבריגען זייגן פֿערריקט. אינדעסען פּפֿלעגען עבערהאַרד אונד קראָן אם מיטטען בייא זייגען צו זיין ביז אויף דען פּונקט „ריכטער" אונד „קאָגע". עבער-האַרד מיינט אויך דיא זייגע נאַרענ-ריכטער אונד וועלכע צו זיין, פֿאָר וועלכעם וועלכטע קאָגע קיינע קיינען, אונד אויך קראָן וואָר איין פֿערגנעגטער מאַנן ביז אויף דאס וואָרט „קאָגע". וועגן ער דיעזעס וואָרט האַרטע, פֿלוכטע ער אַ-בער דיא פֿאַנאַטען, דאס זיא איהרען ווייקליכען קאָגע אינס נאַרענ-הויז נעוואָרפֿען.

נאָך איינער דריישטינדיגען, האָטטע מיהעפֿאַללען אַרבייט, וואָר עס דעם אונגליקליכען עבערהאַרד נעלונגען, דאס אייזען-נישטער דורכצובערען — אונד ער וואָר דריישען — אלס איהן קראָן דורך דאס פֿענסטער פֿרבליקטע, ריעף ער: „ריכטער אללער ריכטער, איך ערגעגנע דיך צו מיינעס מיטטעס-פֿרעווידענען, וועגן דוא מיר עבענפֿאַללס דיעזעס הינדערניס מיינער קראָגע וועגנימטעס!"

דורך דיעזע אנשטראָגע פֿיהלטע זיך עבערהאַרד נעשטיכעלט. ער האַלף איהם עבענפֿאַללס דאס אייזען-נישטער אויס דען אנגעלן העבען — אונד ביידע וואַרען פֿייא! —

וויא ליעבען, וויא זיא נור קאָנטען, ביז זיא דען נאַהע געלעגענען וואַלד פֿערריכטען. מערקווירדיגער וויזע פֿיכטעטע איינער דען אנדערן, יעדער האַטטע זיך: „ווי-זער פֿערריקטע קאָנטע מיך נאָך פּאַרטשלאָגען?" איין יע-דער וויגטע אין איינעס הערצען, זיך זיינען פֿערריקטען קאַטעראַדען פֿאָם האַלזע צו שאַפֿען.

עס האָטטע בעריכט צו מאַנען אנגעפֿאַנגען, וויא

עס וואר דיעס אום זאָ מעהר דער פֿאַללי, אלס יע-דער אלסבאַלד ערקאַנגטע, דאס דע איזראַעלי ניכט בלאָס איין דיכטער, זאָנדערן אויך איין פּאָליטישער קאָפּף זייא. אין דיעזעס ראָמאַן וואר נעמליך ניכט בלאָס פֿיעל „אינטערהאַלטענדעס", זאָנדערן אויך פֿיעל „בעלעהרענדעס" צו פֿינדען. דע איזראַעלי פֿערשטאַנד עס, דיא רוסישע פּאָליטיק אלס איינע אונ-ערהליכע אונד טרייולאָזע דאַרצושטעללען. אויך דיא טהעפֿינגקייט דעס רוסישען געזאַנדטען אין לאָנ-דאָן וואָרדע שארף בעקריטטעלט. אם מיטטען יעדאָך וואָרדע דער יונגע פֿערקרעטער נאַרטשא-קאָף מיט זיינעם פּאָליטישען „טהון אונד לאַסטען" גראַדעצו פֿערניכטעט. אבגליך אין דעם ראָמאַנע אנדערע נאַמען אנגעגעבען וואָרדען, זאָ וואַר דיא שילדערונג דענאָך זאָ טרייא, דאס יעדער דענקענדע מענש עס זאָגליך הערויספֿאַנד, דאס דער נאַנצע ראָמאַן אירשפּרינגליך געגען נאַרטשא-קאָף גערכטעט וואַר. איינסט טראָפֿען דיא ביידען אייף איינעס באַללע צופֿעללינ צוזאַממען. נאַרט-שאַקאָף וואַר דער מיינונג, זיין גענגער זייא געוויס איין אלטער, ערגריטער שטאַאַטס-מאַנן, דער ער-פֿאַהרונג גענג האַט, אים דאס פּאָליטישע טרייבען רוסלאַנדס דורכצוביליקען. אללין וויא מוּסטע ער ערשטיינען, אלס איהם דע איזראַעלי פֿאַרגע-שטעללט וואַרדע; ער וואַר נאָך איין רעכט יונגער ליבער מענש אין זייהר מאָדערנער מלירונג, פֿראַה-ליך אונד איבערמיטהיג, זאָ לאַנגע ער זיך ניכט אן אונגליקליכע ליעבע עראינגערטע. נאַרטשאַקאָף ריייכטע איהם מיט קאַלטער הערבאַלאַסינג דיא האַנד אונד זאַגטע שפּעטער צו זייגער אומגעבונג: „איך שעמע מיך אונד פֿרייע מיך צוגליך איבער דיעזען קעקען יודען-ביבען! איך שעמע מיך, דאס דיעזער מענש, דער עהער איינעס גלייכ-זינגען קאַוואַליער אלס איינעס ערנסטען שטאַאַטס-מאַנגע גליכט, מיך אין זייגעס ראָמאַנע דענגאָך זאָ עמפֿינדליך שלאַגען קאָנגטע. — איך פֿרייע מיך אבער, דאס מאַן עס ענדליך דאָך נור מיט איינעס „איינפֿאַכען יודען-ביבען" צו טהון האַט, דער וואָהל דער רוסישען פּאָליטיק ניממער געפֿעהרליך ווערדען קאָנן. טראָטץ דעס טויפֿ-וואַס-סערס ווירד דיעזער מענש דאָך נור איין לייכטזי-גער יודע זיין, דער הייטע מיט איינעס ראָמאַנע האַנדעלט, וויא זיינע גליבענסגענאָסען מיט אל-טען האָזען. ערנסט האַט דיעזער מענש מיט דען אין זיינען ערצעהלונגען אויסגעשראָבענען גע-דאַנקען געגייס ניע געמיינט? — דיעזע געריכ-טע שעטצונג איסערונג נאַרטשאַקאָפֿ'ס ערפֿיהר דע-איזראַעלי ערסט איינע יאהרע שפּעטער, וויא נאַרטשאַקאָף ניכט מעהר אין לאָנדאָן, זאָנדערן אין פֿעטערסבורג לעבטע. דע איזראַעלי נאַהם זיך דיא

פֿאַלליעטאָן.

מערקווירדיגע פֿערהעלטניסע.

(79-טע פֿאָרזעטצונג.)

„איך גלויבע אבער (זאָגטע הערר דע מאָנטע), דאס הייער אין דער האַהע איינע שאָנערע אויסזיכט איזט, אלס אונטען, וואָ זיא ניכטס מעהר אלס דען בוים זעהען."

„אום זאָ בעסטער! (זאָגטע עבערהאַרד) איך האַ-טע דיא אויסזיכט אויף דיא וועלט, דיא מיך אויסגעשטאָ-טען האַט!"

„נוט, איהר ו